Norges Miljøvernforbund
Postboks 593
5806 BERGEN

NVE
nve@nve.no

Bergen 05. juni 2026

Høringsuttalelse 202402420 - Søknad om vannuttak og regulering av Opoftevannet [1]

Norges Miljøvernforbund (NMF) mener foreliggende konsesjonssøknad om vannuttak og regulering av Opoftevannet er vesentlig umoden og mangelfull, og må følgelig avslås.

Opoftevannet er et ca. 5 km langt vann som deles mellom Farsund og Kvinesdal kommuner, og er i dag uregulert med viktige natur- og landskapsverdier. Omsøkte vannuttak og regulering vil innebære en urimelig stor natur- og miljøbelastning over en lang rekke konfliktområder. Konsesjonssøknadens konsekvensutredning er vesentlig mangelfull og konsesjonssøknaden fremstår som svært umoden.

Konsesjonssøker Baring Farsund AS er en bedrift i det store Ugland konsernet ved JJ Ugland Holding AS på toppen.

Baring bygger landbasert oppdrett ved Lundevågen i Farsund. Byggetrinn 1 har siden mai 2025 vært i drift, og nå skal bedriften utvide med de to neste byggetrinnene.

Gitt at hele anlegget er nytt og under videre utbygging ville normal bedriftsmessig planlegging startet med å kartlegge muligheter og utfordringer, samt innhente nødvendige tillatelser FØR spaden stikkes i jorda. Baring har imidlertid valgt å gjøre dette i helt motsatt rekkefølge; Bygge først, og søke om vannuttak til driften i etterkant. Eller var ferskvannsbehovet bare noe de plutselig kom på i etterkant?

For oss i NMF som miljøorganisasjon er ikke dette en helt ny fremgangsmåte, men en metode som går igjen i flere saker. Årsaken er enkel. Med det nettverket og tyngden et konsern som Ugland gruppen utgjør i regionen er det lett å forestille seg denne fremgangsmåten der en spiller på sympatier for å utøve press mot konsesjonsmyndigheten via politisk, administrasjon og media lokalt i de respektive kommunene Farsund og Kvinesdal og regionalt.
Det er vanskelig å tenke seg at et konsern som Ugland ikke har tenkt godt gjennom dette på forhånd.

Ferskvannsbehovet i et oppdrettsanlegg går hovedsakelig til yngel og smoltproduksjon, mens postsmolt og voksen fisk benytter saltvann. Baring/Ugland har tidligere luftet muligheten for et avsaltingsanlegg, men dette vil også medføre høyere kostnader enn å få vannbehovet dekket kostnadsfritt av fellesskapet og naturen.

Fremlagte konsekvensutredning er vesentlig mangelfull på flere viktige konfliktområder, og gjennomgående for hvert tema er at «omsøkte utbygging anses å ikke påvirke», og at konsekvensen for hvert tema settes til «ubetydelig (0), mens «ferskvannsressurser og samfunnsmessige virkninger» settes til «positiv (+)». NMF bestrider disse vurderingene.

[1] NVE - Konsesjonssak https://www.nve.no/konsesjon/konsesjonssaker/konsesjonssak?id=9282&type=V-2

Samtidig innrømmer konsesjonssøker temmelig klart, i avsnittet om «Eksisterende kunnskap» på side 100 i konsesjonssøknaden fra Baring/Ugland, der vi kan lese følgende;

> ***«Kunnskapsgrunnlaget for naturmangfoldet på land vurderes som mangelfullt. Det er derfor valgt å gjennomføre feltundersøkelser (naturtype- og artskartlegging) etter gjeldende veileder.»***

Her innrømmer konsesjonssøker Baring/Ugland selv et svært mangelfullt kunnskapsgrunnlag i søknaden.

Konsekvensutredningen er svært mangelfull på en rekke konfliktområder og temaer. Dette må klart være fullt ut konsekvensutredet på forhånd, og ikke i etterkant, slik tilfellet er her med denne søknaden.

Landskap og topografi – et av få gjenværende områder med villmarkspreget natur

Opoftevannet er et ca. 5 km langt vann som deles mellom Farsund og Kvinesdal kommuner, og er i dag uregulert.

I vannet sørlige ende og i dets nordlige ved Opofte preges av laverliggende terreng med økosystem våtmark som viktige funksjonsområder for en rekke fugler, insekter og vannlevende organismer. Store deler av vannet omgis av skogkledte fjell og hele landskapet på begge sider av vatnet har i dag et klart villmarkspreg.

Tiltakshaver Baring gjør i kapittel 3.11 i sin konsesjonssøknad et stort poeng av at *«Det omsøkte tiltaket anses ikke å påvirke sammenhengende naturområder med urørt preg, i form av fragmentering eller brudd på kontinuitet»*. Dette mener NMF Agder er grunnleggende feil av flere grunner.

Videre opplyser tiltakshaver i kapittel 3.11 følgende;

> *Spredt bebyggelse, veier og skogsveier samt kraftlinjer, gjør at områdene nord i Farsund har lite gjenværende inngrepsfrie områder, og det har skjedd ytterligere reduksjoner i slike områder de siste 35 årene, I det aktuelle området er det nå kun igjen en et par små grønne flekker midt på vestsiden av Opoftevannet med INON sone 2 (figur 22). Omsøkte regulering av Opoftevannet med 1,2 m mellom LRV og HRV vil i prinsippet medføre at også disse grønne flekkene forsvinner og blir overført til «inngrepsnære» områder. Men siden omsøkte regulering ikke medfører noen endring fra naturlig vannstandsvariasjon i Opoftevannet, ansees ikke dette å utgjøre et inngrep som medfører reduksjon i dette INON-området.*
> *I selve tiltaksområdet er det skog som er den dominerende arealtypen, med blant annet mindre plantefelt. Ved Tosåstjørna er det innslag av ulike former for dyrket jord, samt litt bebyggelse. Se oversikt over inngrepsfrie områder og arealtyper på kart i figur 22. Landskapet i tiltaksområdet er allerede påvirket av skogsveier, plantefelt og dyrket mark.*
>
> - *Omsøkt utbygging anses ikke å påvirke sammenhengende naturområder med urørt preg*
> - *Konsekvensen blir dermed ubetydelig (0)*

Norges Miljøvernforbund

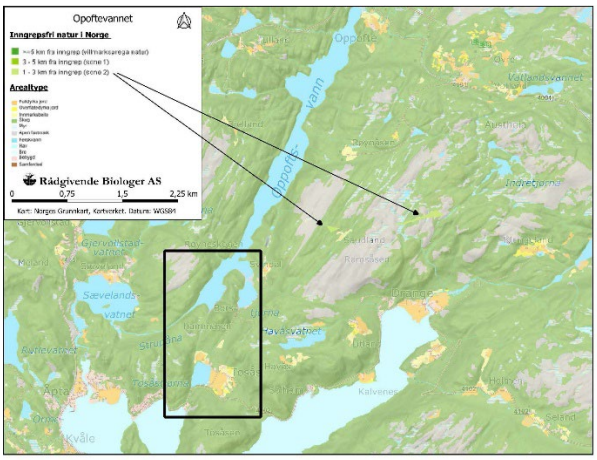
Hovedkontor:
Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01
Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst
Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge
Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

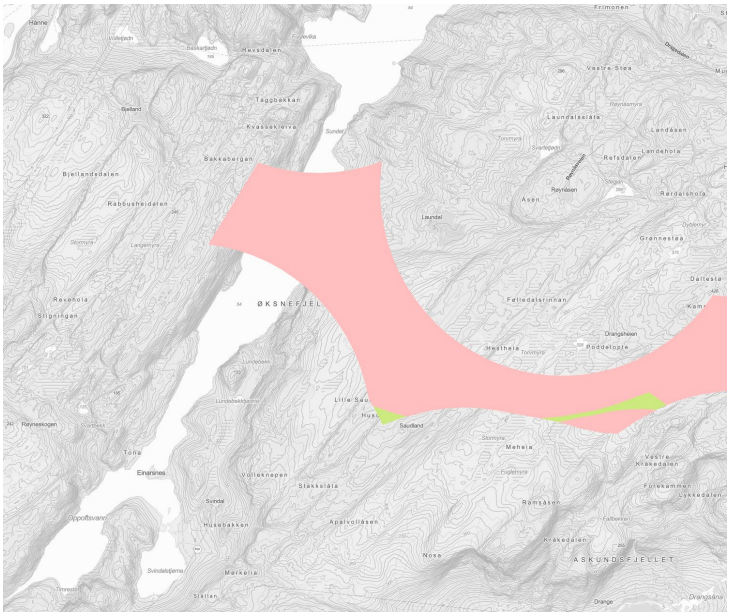

Figur 22. Arealtyper og områder med inngrepsfri natur rundt tiltaksområdet (svart rektangel) ved Opoftevannet i Farsund kommune.

I konsesjonssøknaden oppgir Baring at gjenværende INON-områder kun består av to små flekker (se kapittel 3.11 og Figur 22 i konsesjonssøknaden).

Dersom tiltakshaver hadde gjort et minimum av undersøkelser, ville de sett at INON-området opprinnelig gikk et større belte tvers over Opoftevannet og innover i landskapet på begge sider. Og her kommer et vesentlig moment, Laundal offentlige friluftsområde[2], som drives av Lister Friluftsråd.

Årsaken til det store tapet av INON-areal frem til dagens status (2023) er at det på østsiden av Opoftevannet ble fremført en grusvei frem til Lanudal. Denne er stengt med bom og ikke tilgjengelig for kjøring med bil. Det blir derfor dypt urimelig dersom et rent offentlig friluftstiltak skal kunne tas til inntekt for at det ikke finnes villmarkspreget natur igjen i området.

Rød farge viser tap i villmarkspreget natur (INON), mens grønn farge viser dagens status.

Et videre poeng er at hele denne regionen har lite sammenhengende områder med villmarkspregede kvaliteter. Området rundt Opoftevannet skiller seg derfor positivt ut i denne forbindelsen, der landskapet i aller høyeste grad,

[2] Laundal friluftsområde https://listerfriluft.no/friluftsaktiviteter/farsund/laundal/

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:
Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01

Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst
Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge
Postboks 446
9255 TROMSØ

Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

grunnet sin topografi, har beholdt sitt villmarkspreg.
Både ved Svindal[3] i søndre delen av Opoftevannet og ved Laundalstrand[4] er det tilrettelagt med flytebrygger og kanoer til utleie. Laundal offentlige friluftsområde benyttes bl.a. mye til overnatting og base for turer av skoleklasser og andre. Friluftsliv på Opoftevannet med omkringliggende områder har derfor svært høy verdi der konsekvensene av regulering følgelig blir svært høy. Laundal, Svindalstjørna og Laundalsstrand er nevnt i kapittel 3.16 i konsesjonssøknaden, men også her undervurderer konsesjonssøker Baring verdiene;

> *«På begge sider av Opoftevannet ligger det «registrerte» friluftsområder av type «nærturterreng» med en rekke merkede og umerkede stier i et svært variert skogdekt heilandskap med små tjønn og innsjøer. Dette er for lokal bruk, og det antas ikke regionale eller nasjonale besøk her.»*

Her kan en spesielt merke seg konsesjonssøkers konkrete påstand «Dette er for» i kombinasjon med ordene «antas ikke». En konkret påstand i sammenheng med en antakelse avdekker her enda et stort kunnskapshull i konsesjonssøknaden.

Våtmark

Også når det gjelder våtmark som naturtype og funksjonsområde for en rekke arter setter tiltakshaver Baring naturverdiene og konsekvensene i kapittel 3.8 til «ubetydelig (0)»;

> *3.8 ØKOSYSTEMTJENESTER OG NATURBASERTE LØSNINGER*
> *Eksempel på økosystem som kan ha stor betydning for klimatilpasning er våtområder som holder igjen vann og klimagasser. Lukking av bekker kan også gi dårligere kapasitet for flommer og styrtregn.*
> *Dette omsøkte tiltaket innebærer ikke arealinngrep i våtmark eller lukking av bekker, og anses ikke å ha innvirkning på økosystemtjenester. Det er derfor vurdert å ikke være nødvendig med tilpasninger eller avbøtende tiltak knyttet til økosystemtjenester og klimatilpasninger. Demningen ved utløpet av Oppoftevannet må dimensjoneres for fremtidige klimaendringer, med økte nedbørsmengder. Det vurderes å etablere en flomtappeluke for å senke vannstand før store nedbørsmengder.*
> *Tiltaket vurderes å ikke ha virkning for økoøkosystemtjenester*
> *Konsekvensen blir dermed ubetydelig (0)*

[3] Svindal https://listerfriluft.no/kanoutlaan/svindal-farsund/
[4] Laundalstrand https://listerfriluft.no/kanoutlaan/laundalstrand-farsund/

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:
Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01
Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst
Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge
Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

Våtmarks- og grundtvannsområder i søndre delen av Opoftevannet og Svindalstjørna.

Bekkedelta, våtmarks- og grundtvannsområder i den nordøstlige delen av Opoftevannet ved Opofte.

Som en kan se på bildene har Opoftevannet viktige våtmarks- og grundtvannsområder som vil bli sterkt berørt av omsøkte regulering. Dette er svært viktige funksjonsområder for en rekke arter fugl, insekter og vannlevende organismer. Produksjonsevnen til slike områder er svært viktige for mattilgangen til vassdragets fiskearter, så vel som fugl med tilknytning til vann og vassdrag. For arter som hekker i og ved slike våtmarksområder vil en regulering, der en fraviker naturlige sesongvariasjoner i vannstand vil en oppdemning og uttapping kunne bli en katastrofe. Planter

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:
Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01

Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst
Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge
Postboks 446
9255 TROMSØ

Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

som lever her kan risikere å bli periodevis oversvømt og forsvinne, mens jordsmonn i reguleringssonen ofte blir vasket ut, slik at disse naturtypene og funksjonsområdene risikerer å bli vesentlig ødelagt i konsesjonsperioden.

For fugl som hekker i slike våtmarksområder vil slike ikke-sesongbaserte opp- og nedreguleringer lett kunne bli en katastrofe. Reirene kan ved lav vannstand bli lagt for lavt i forhold til vannflaten og bli oversvømt midt i hekketiden.

Det blir derfor grunnleggende feil når konsesjonssøker Baring/Ugland påstår at *«Dette omsøkte tiltaket innebærer ikke arealinngrep i våtmark eller lukking av bekker, og anses ikke å ha innvirkning på økosystemtjenester. Det er derfor vurdert å ikke være nødvendig med tilpasninger eller avbøtende tiltak knyttet til økosystemtjenester og klimatilpasninger».*

Samtidig er det påfallende at konsesjonssøker Baring/Ugland også legger til grunn en dimensjonering av demningen ved utløpet av Opoftevannet for fremtidige klimaendringer. I tillegg oppgis det også at «Det vurderes å etablere en flomtappeluke for å senke vannstand før store nedbørsmengder», som også er enda en innrømmelse av at konsekvensene av omsøkte regulering vil kunne få store følger for vannstanden i Opoftevannet og i Svindalstjørna utover naturlige sesongvariasjoner.

Ingenting av dette er tilstrekkelig utredet. Allikevel vurderer konsesjonssøker Baring tiltaket til å *«ikke ha virkning for økosystemtjenester»*, og setter dermed konsekvensen til *«ubetydelig (0)»*. Dette er vesentlig feil og bestrides på det sterkeste av NMF.

Under *«Kunnskapsgrunnlaget for land»* (s.100 i konsesjonssøknaden), oppgis *«Eksisterende kunnskap»* bl.a med følgende;

> *«Kvednhusfeta, Opoftevannet nordøst (BN00081728) er registrert i 2011 som naturtype "Evjer, bukter og viker" med verdi lokalt viktig (C-verdi). Området er beskrevet som godt utviklet våtmarksområde med intakt gradient fra fastmark til gruntvannsområde, med svakt potensial for sjeldne arter.»*

Utover å liste opp noen plantearter for dette våtmarksområdet er det ikke oppgitt noen som helst fuglearter som kan tilknyttes denne natur- og funksjonstypen.

Av fugler nevnes (s. 119);

> *«Det er gjort én til to observasjoner av fiskeørn (VU), gjøk (NT), horndykker (VU), sivhøne (NT) og kornkråke (VU). Dette indikerer at området ikke er et viktig funksjonsområde for disse artene. For de resterende artene er dette fugler som stort sett hekker i eller nær områder som allerede er påvirket av mennesker. Dette gjelder spesielt for de mindre artene som gulspurv (VU), gråspurv (NT), granmeis (VU) grønnfink (VU), rosenfink (NT) og stær (NT). Bestandsnedgangen for disse artene kan hovedsakelig knyttes til enten sykdom, matmangel eller tap av habitat grunnet endrede driftsformer i landbruk og derav tap av kulturlandskap (Artsdatabanken 2021). Det planlagte tiltaket vil ikke medføre nevneverdig økning av noen av disse påvirkningsfaktorene.»*

Av disse er det kun horndykker og sivhøne som konsesjonssøker Baring/Ugland har oppgitt tilknyttet våtmark.

Ingen undersøkelse av andre fuglearter tilknyttet bl.a. våtmark ser ut til å ha blitt gjennomført.

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:
Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01

Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst
Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge
Postboks 446
9255 TROMSØ

Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

Konsekvenser for anadrom fisk og gyteområder

Som nevnt ovenfor vil reguleringssonen i Opoftevannet gi store negative miljøpåvirkninger ved at naturlig vegetasjon i strandlinjen og i våtmarker tidvis vil bli oversvømt og blottlagt/uttørket i helt andre perioder enn det man har gjennom årets normale sesonger. Dette vil resultere i at reguleringshøyden vil bli en ren utvaskingssone der humus og sedimenter over tid vaskes ut og forsvinner sammen med den naturlige vegetasjonen i strandkanten og i vassdragets våtmarksområder. Konsekvensen i selve Opoftevannet blir sterkt redusert insektliv og redusert produksjon av mat til vassdragets fiskeslag (ørret), rødlistet og sterkt truet bestand av ål, samt også for andre vannlevende organismer og for vadefugl m.m.

Åptavassdraget nedstrøms omsøkt demning og vannuttak vil også bli sterkt berørt negativt. Her går partier av elvesterekningen gjennom blokkmark, slik at redusert vannføring og demning klart vil bli et nytt hinder for oppvandring av vassdragets bestand av ål. De naturlige sesongvariasjonene gir i dag naturlige mengder overvann, mens redusert og unaturlig vannføring vil forsvinne fra overflaten og tett blokkmark vil fungere som et vesentlig hinder.

I nedre del av Åptavassdraget er det i dag gode gytemuligheter for anadrome fiskeslag i Strupåna opp til Åptafossen, der en innsnevring ved FV4102 samt naturlig vannføring fra Opoftevannet ovenfor, beskytter mot inntrenging av saltvann fra sjøen. Redusert vannføring fra vassdraget ovenfor vil være svært negativt med innsig av saltvann fra sjøen i de periodene av året når befruktet rogn ligger i bunnsubstratet. Baring/Ugland sitt behov for ferskvann til yngel og smoltproduksjon er nøyaktig samme grunn til at dette vassdraget er så sårbart for produksjon og overlevelse av en rekke arter i reguleringssonen, under vannflaten, samt insekter og fugl tilknyttet disse områdene, samt viktig gyteområde for anadrome arter i Strupelva nedstrøms Åptafossen.

Det er svært urimelig at naturen må bære alle kostnadene for Baring/Ugland sin svært mangelfulle konsekvensutredning og dårlige planlegging.

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:
Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01

Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst
Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge
Postboks 446
9255 TROMSØ

Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

Konklusjon og krav

Norges Miljøvernforbund (NMF) stiller seg svært negativ til omsøkte planer om vannuttak og oppdemming av Opoftevannet og krever fremlagte konsesjonssøknad avslått. Konsekvensene er svært store for en lang rekke temaer og konfliktområder, samtidig som fremlagte konsekvensutredninger er svært mangelfulle på flere av disse. Vi skal her gjenta Baring /Uglands egne ord fra avsnittet om «Eksisterende kunnskap» på side 100 i konsesjonssøknaden;

> ***«Kunnskapsgrunnlaget for naturmangfoldet på land vurderes som mangelfullt. Det er derfor valgt å gjennomføre feltundersøkelser (naturtype- og artskartlegging) etter gjeldende veileder.»***

En konsesjonssøknad med en konsekvensutredning som er svært mangelfull på flere viktige temaer og konfliktområder er klart umoden og burde ikke vært innsendt. Det er vil være sterkt urimelig at det er naturen som må betale hele prisen for at konsesjonssøker Baring/Ugland «plutselig» kom på at de også behøver ferskvann til oppdrettsanlegget sitt i Flekkefjord.

> *«Baring Farsund AS fikk i desember 2021 konsesjon til å produsere inntil 24.000 tonn fisk ved planlagt anlegg i Farsund. Det ble da planlagt at ferskvann skulle skaffes ved avsalting av sjøvann. Noe av forutsetningen har imidlertid endret seg etter konsesjonen ble gitt. Økende fokus på energibesparende tiltak samt sterkt varierende strømpriser i Sør-Norge, har aktualisert ønsket om å finne alternative ferskvannskilder.»*

Selskapets ferskvannsbehov trer først inn ved at de også ønsker å inkludere yngel og smolt i produksjonen, som i dag allerede produserer og har hatt sin første leveranse av postsmolt. Når en ikke har tenkt på tilgang på ferskvann før en starter bygging og drift for et helt nytt anlegg er det helt urimelig at det er naturen og vassdragsnaturen i et nytt uregulert vassdrag som må betale hele prisen for selskapets økonomiske inntjening. Baring/Ugland har fremdeles full mulighet til å produsere både postsmolt og voksen fisk i sitt anlegg ved å bruke saltvann. Det er mer enn god nok kapasitet i markedet til å gjøre innkjøp av tilstrekkelig med ferdig smolt fra andre anlegg for videre produksjon ved Baring/Ugland sitt anlegg i Lundevågen i Farsund. Og det er kun et økonomisk spørsmål for konsesjonssøker om en vil ta i bruk et avsaltingsanlegg for å dekke et eventuelt ferskvannsbehov utover dagens produksjon som benytter saltvann til produksjon av postsmolt.

Oppdemming og vannuttak i et uregulert vassdrag med store naturverdier, og med vannledning gjennom to fjorder er svært dramatisk. Et avslag på konsesjonsssøknaden om vannuttak og oppdemming av Opoftevannet er ikke til hinder for selskapets virksomhet, da det fremdeles vil være fullt mulig å produsere postsmolt og voksen fisk ved anlegget.

Både vassdraget med omkringliggende områder er et av få gjenværende med sammenhengende villmarkspreget natur med flere varierte naturtyper og funksjonsområder i en region som i dag har få slike gjenværende områder må derfor tillegges ekstra stor vekt. Fremlagte konsekvensutredning er svært mangelfull for en lang rekke temaer og konfliktområder, og konsesjonssøknaden, slik den er fremlagt er gjennomgående umoden.

Norges Miljøvernforbund (NMF) krever med dette at fremlagte konsesjonssøknad avslås.

Med miljøvennlig hilsen
Norges Miljøvernforbund

Ruben Oddekalv - Leder
ruben@nmf.no

Saksbehandlere:

Arnfinn Nilsen - arnfinn@nmf.no

Cecilie Christine Hunt - christine@nmf.no

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:
Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01
Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst
Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge
Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

